

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINA—JURISPRUDENȚA—LEGISLAȚIUNE—ECONOMIE POLITICĂ—FINANȚE—SOCIOLOGIE

Director: **DEM. I. DOBRESCU**
Președintele Uniunii Avocaților din România

COMITETUL DE REDACȚIE:

TR. ALEXANDRESCU Avocat. Fost Magistrat Pro- decanul Baroului de Ilfov	ALEX. CERBAN Profesor la Facultatea de Drept, București	IOSEF G. COHEN Avocat	GR. CONDURATU Fost Consilier la C. de Apel București, Avocat	N. JAC CONSTANTINESCU Președinte la Curtea de Apel din București
RÉNÉ DEMOGUE Profesor la Facultatea de Drept din Paris	V. DONGOROZ Confer. la Facult. de Drept din Buc. Avocat	CONSTANT IONESCU Avocat, al Statului. Doctor și Laurent în Drept Paris	ALFRED JUVARA Profesor Universitar Avocat	Dr. ȘT. LADAY Membru în Consiliul Legislativ
C. SIPSOM Profesor la Facultatea de Drept, București	C. STOEANOVICI Dr. în Drept din Paris Avocat	GR. TRANCU-IAȘI Fost Ministru al Muncii Avocat	P. VASILESCU Profesor Universitar Avocat	AL. VELESCU Dr. în drept din Buc Avocat
				I. GR. PERIETEANU Avocat
				ALBERT WAHL Profesor la Facultatea de Drept din Paris

Secretar de redacție: **E. C. DECUSARĂ**, Dr. în Drept din Paris. Directorul Statisticei Judiciare.

Membrii corespondenți pentru Paris: **EDOUARD LEVY** și **SILVIU KRAINIC**, D-ri în Drept, Avocați, Paris.

Membrii corespondenți pentru Polonia: **EMIL ST. RAPPAPORT**, Președinte la Curtea de Casație din Varșovia.

ABONAMENTUL

Un an p. B-ci, Case com., Autorit.	1400 lei
„ Avocați	1000 „
„ Magistrați	800 „
6 luni prețul de sus pe jumătate	

APARE ODATĂ PE SĂPTĂMÂNĂ

In lunile Iulie și August

Apare odată la două săptămâni

Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția și Administrația

București Strada Artei No. 5

Lângă Palatul Justiției

TELEFON 13/29

**Numărul viitor al Revistei noastre
va apare Duminică 27 Iulie cor.**

LIMBAJUL JURIDIC de Radu Dimiu, Judecător Trib. Prahova
un Vol. de 80 pag. Editura „Curierul Judiciar“

S U M A R

— **LIMBAJUL JURIDIC**, de Radu Dimiu, judecător Trib. Prahova. Prefața la acest volum de d-l Andrei Rădulescu, Consilier la Înalta Curte de Casație, Membru al Academiei Române;

— *Curierul luni Iulie*: Sporirea salariilor magistraților în Franța. Limita de vârstă a magistraților. Mașina pentru descoperit minunile inculpaților. Diurne. Recursul în Casație și Contenciosul Ad-tiv, de Const. Hamangiu, G. Iuliu și R. Hutschneker, de Eugen Petit, Consilier la Curtea de Apel Iași.

JURISPRUDENȚE:

— Curtea de Apel București s. I: *Ion Borcea* cu *Ecaterina Caia*. (Tutelă. Minor adoptat. Decesul adoptatorului în timpul minorității adoptatului. Mama naturală în viață. Dacă îi revine tutela sau consiliul de familie urmează să-i institue minorului o tutelă dativă? Art. 344 și 345 C. civil), cu o Notă de Prof. Alex. Cerban;

— Curtea de Apel București s. III: *Soc în nume colectiv I. Wexler et M. Bernstein cu Aurel Waschitz*. (Dacă se poate sechestra de către creditorii personali ai asociatului averea societății? Sensul expresiunii „ori ce parte” din art. 86 C. com. Art. 78 C. com. Dacă se pot sechestra asigurător părțile convenite asociaților într-o societate în nume colectiv? Art. 416 § 5 și art. 618 Pr. civ.), cu o Notă de Prof. Găleşescu-Pyk.

A Apărut: **TEORIA GENERALĂ A DREPTULUI** (enciclopedia juridică), în 3 volume, de **MIRCEA DJUVARA**, cuprinzând: Introducerea, noțiuni, pre-liminare despre drept, realitățile juridice și elementul rațional în drept). Depozit la „Curierul Judiciar”. Toate trei volume Lei 440.

CERCETĂRI DESPRE ABUZUL DE DREPTURI de **FLORIN SION**. Lei 100.

P R E F A Ț A

Intre feluritele probleme din viața juridică se neglijează una de o importanță deosebită, aceea a exprimării fenomenelor acestei vieți, problema limbei juridice. Ea este de mare însemnătate atât pentru împărțirea Dreptății și pentru tranzacțiile dintre oameni cât și pentru cercetările științifice. O exactă întrebuintare a cuvintelor în declarațiile părților, ale martorilor, în expunerea faptelor, în alcătuirea actelor, în formularea cererilor, concludiilor, în redactarea hotărârilor este de un neprețuit folos. Inutil de a mai stăruia asupra acestei însemnătăți pentru înțocmirea legilor, și pentru cercetările diverse în domeniul științei Dreptului. Dar ea prezintă interes și pentru filologi și pentru psihologi, care găsesc aci numeroase elemente pentru studiile lor.

Cu toate acestea ea nu este destul de cercetată pentru că juriștii sunt preocupați mai ales de chestiunile practice și de interpretările de texte, iar cercetătorii în alte specialități, necunoscători ai bogăției vieți juridice și dese ori neînțelegători ai importanței ei, socotesc, mai toți, că aci nu se află aproape nimic important pentru materiile lor, neștiind că pot afla izvoare mai prețioase decât în alte părți.

Dacă, în alte țări s'au mai ivit și cercetători de limbă juridică, la noi au lipsit aproape cu totul.

CURIERUL LUNEI IULIE

Și totuși este destul material, atât în formele de azi cât și din trecut, care pe lângă foloasele practice formează un izvor minunat pentru dovedirea însușirilor și cunoașterea sufletului nostru. Limba pravilelor, a judecăților și mai cu seamă a jâlbilor nu este mai prejos de limba cronicilor și a altor manifestări ale sufletului românesc.

În vremea când, în genere, preocupările se îndreaptă în alte direcții mai rentabile s'a gândit la această problemă un distins magistrat, Domnul Radu Dimiu, însuflețit de dorința de a scri și de a ajuta cât îi îngăduie greaua sa ocupație, la dezvoltarea literaturii noastre de Drept.

Între cei dintâi la noi, D=sa prezintă în acest volum o serie de aspecte din această întinsă problemă a limbei juridice.

În primele capitole se ocupă, în trăsături generale, de limba desbaterilor judiciare acum și în trecut și de limba națională înaintea instanțelor, ca vocabular și idei.

Urmează apoi cercetări asupra pledoariilor, note asupra celor de altă dată, cu expuneri asupra diverselor lor condiții cu indicații asupra cuviinței, ce trebuie păstrată și cu mențiuni asupra pledoariilor în versuri.

În partea finală un capitol e consacrat limbajului magistraților, altul grefierilor iar altul argou=ului juridic.

Drept concluzie, încearcă să sintetizeze regulile limbajului, care câtă a fi observate în lumea Palatelor de Justiție.

Lucrarea deșteaptă mult interes și prin nouțateea chestiunilor tratate, și prin chipul cum sunt înfățișate.

Cu mult spirit de observație autorul a prins, din viața judecătorească, numeroase icoane vii, sugestive, unele foarte hazlii însă mai toate de un real interes pentru cercetătorii din diversele domenii.

Scrisă cu avânt într'un stil limpede, lucrarea poate fi citită ușor și multe părți prin reproducerea scenelor ori cuvintelor vulgare și totuși reale, descreșesc chiar frunțile celor îngândurați din pricina controverșelor.

Ea probează însușiri alese de cetetător; ea va arăta cefitorilor că mai sunt atâtea de studiat și adunat în lumea Dreptului și a limbei noastre; ea va servi poate, unora să reflecteze și să=și îndrepte modul de exprimare, ea va face în fof cazul pe mulți să ia cunoștință de existența acestor chestiuni.

Și este de dorit ca ea să îndemne și pe alții să gândească și să facă asemenea cercetări și mai întinse, atât în trecutul nostru cât și în toate finiturile românești, contribuind astfel și pe acest teren la înaintarea noastră culturală.

1 Iulie 1930

ANDREI RADULESCU
Consilier la Inalta Curte de Casație
Memburu al Academiei Române

Sporirea salariilor magistraților în Franța. Limita de vrastă a magistraților. Mașina pentru descoperit minciunile inculpaților. Diurne. Recursul în casație și conțenciosul administrativ de Const. Hamangiu, G. Iuliu și R. Hutschneker.

Sporirea salariilor magistraților în Franța, este fapt îndeplint.

Dela această țară, noi am luat multe lucruri bune, alături cu Codul Napoleon, dar am imitat și unele rele. Sistemul de a întrebuinta în conducerea gospodăriei publice funcționari mulți și prost plătiți, este fără îndoială adus de acolo. Dar, la dânsii prezintă mai puține inconveniente ca la noi. Aceasta pentru două motive :

Întâi, pentru că funcționarul francez sărac, știe și poate să=și restrângă nevoile în proporție cu micul salariu pe care=1 primește. Astfel el rămâne cinstit, iar treburile publice încredințate în mâinile lui nu se resimt...

Al doilea, guvernul francez are o măsură în parciomonia lui, adică nu trece niciodată peste o anumită limită.

Cred că nu este nevoie să demonstrăm cum se petrec lucrurile la noi, unde Statul în gospodăria lui este un stăpân care întrebuintează, mai mulți slujitori decât îi permit mijloacele și când aceștia plâng de foame și alte mizerii, nici nu vrea să=1 asculte. Prin tăcerea lui nepăsătoare el pare că le spune : „Dăscurcați=vă cum puteți !”

În Franța, după război, au fost suprimate un mare număr de tribunale, la reînființarea cărora abia luna trecută s'a gândit guvernul. Mai mult încă, acum în urmă, s'au sporit în mod simțitor chiar și salariile magistraților cu începere dela 1 Iulie 1929, deci cu efect retroactiv.

Primul președinte și procurorul general al Curții de Casație, vor primi un salariu de 150.000 franci anual; consilierii curții câte 100.000 franci; la Curtea de apel din Paris, primul președinte 125.000 franci; consilierii 62.000 fr.; în Curțile de apel din provincie, primii președinți 90.000 fr.; președinți de secție 58.000 fr., iar consilierii 47.000 fr. La tribunalul Senei, președintele 110.000 fr., judecătorii câte 52.000 și 58.000 fr., în provincie, președinții între 35.000 fr. și 58.000 fr., după clase, iar judecătorii de la 22.000 până la 39.000 franci.

Înmulțindu=se aceste sume de șapte ori, produsul obținut ar reprezenta salariile în lei de ai noștri.

Observăm că sporul începe a fi acordat în mod retroactiv dela 1 Iulie 1929, ceiace înseamnă că guvernul francez nu a înțeles să lase ca să ajungă mai întâi funcționarului cuțitul la os, pentru ca — drept orice mângâiere — să=și făgăduiască un spor eventual pentru viitor.

Se pare că și la noi urmează să se acorde magistraților vechi un spor de salariu subț formă de gradații. Legea a fost chiar votată de parlament.

Este dovadă că pe la ministerul justiției trece un om.

* * *

Limita de vârstă a magistraților. — Intr'o țară în care Curtea de Casație are în mâinile ei controlul actelor de autoritate ale guvernărilor, mai ales când această instanță înțelege să-și exercite atribuțiunile cu cea mai desăvârșită imparțialitate, este evident că se produc unele fricțiuni și chiar jigniri, cari la rândul lor au drept rezultat anumite gesturi din partea guvernului. Astfel, pe când magistratura noastră nu era pusă la adăpostul inamovibilității constituționale, nu odată s'au auzit răspândindu-se din sursă autorizată, versiunea că guvernul va suspenda inamovibilitatea legală. Este drept că nimeni nu a îndrăznit să o facă.

Iată însă că inamovibilitatea magistraturei a devenit constituțională.

Un guvern care ar fi nemulțumit de independența Curții de Casație, pentru a o înduși în oarecare măsură, are la dispoziție două mijloace.

Pe de o parte, să creieze alte posturi pentru ca magistrații nou numiți să majoreze în deliberări pe cei vechi, iar pe de altă parte să reducă limita de vârstă, scoțând astfel la pensie pe cei mai bătrâni și implicit mai cu autoritate.

O țară bogată își poate plăti luxul de a avea oricât de mulți magistrați. Una săracă însă nu. Trebuie mai întâi ca bugetul să asigure puțința de existență omească a funcționarilor vechi și apoi, în măsura disponibilului, să se avizeze la creierea de noi posturi.

Cât despre scoaterea prematură la pensie, are un triplu inconvenient.

Întâi, dându-se pensionatului o retribuție mult inferioară acelei pe care o încasa pe când era în activitate, el primește o nedreaptă lovitură, fiind silit să trăiască în mizerie, după o viață întreagă de muncă consacrată funcției sale. Această lipsă de răsplătă descurajează funcționarii buni, cari văzând viitorul în culori negre, vor căuta să recurgă la alte mijloace de îmbogățire, spre a-și asigura existența la bătrânețe. Apoi, unii pensionari, capabili încă de a munci, recurgând la slujbe mult inferioare, vechei lor cariere, vor compromite astfel prestigiul acesteia precum și demnitatea funcționarilor actuali.

Al doilea. Statul plătește de două ori, odată pensionarului, și a doua oară aceluia pe care l'a pus în funcție în locul celui dintâi. Faptul că ar exista o autonomie a casei pensiilor este ca și simpla iluzie a cuiva care crede că banii din buzunarul vestei sunt alții decât cei din buzunarul hainei.

Al treilea. Scoțând la pensie funcționari încă în putere de a munci, Statul se lipsește pe deoparte de experiența câștigată de aceștia în cursul unei lungi cariere, iar pe de altă parte, se servește în schimb de începători, cari pot face tot soiul de greșeli, în detrimentul binelui obștesc.

Căci trebuie să se știe un lucru: omul îmbătrânind, vede scăzând forțele sale fizice. Nu tot aceeași soartă însă au și aptitudinile sale intelectuale; acestea, mai cu seamă în ce privește direcția carierei pe care o exercită de zeci de ani, sunt de cele mai multe ori în plină *putere*. Există evident și unele excepții, pentru cari s'ar impune o pensionare prematură. În majoritatea cazurilor însă, cu o lege care scoate din activitate pe toți funcționarii la una și aceeași vârstă, se fac cele mai multe erori. Cunoaștem cu toții cazuri, în cari zeci de ani după scoaterea lor la pensie, dela Stat, unii vechi funcționari sunt astăzi în plină și foarte utilă activitate, la diferite instituții particulare, care deci se folosesc de cunoștințele și experiența căpătată de aceștia în slujba Statului. În schimb există și unii funcționari relativ tineri, la cari numai după câțiva ani de serviciu, se văd scăderi de tot soiul.

Pentru fiecare individ în parte, este o altă vârstă la care devine neapt funcțiunei pe care o ocupă. Legea trebuie să găsească deci un sistem care să soluționeze fiecare caz în parte.

D-torul Toulouse, cel mai celebru specialist francez în chestiunile economico-medice, ocupându-se într'un studiu recent de „*vârsta scoaterii la pensie*”, începe prin a constata că: „*rente viagere pe cari națiunea le face funcționarilor săi la o vârstă când ei pot încă să muncească, este o adevărată risipă economică*”.

Savantul francez constată că involuțiunea fiziologică a indivizilor începe la vârste diferite, pentru diferitele funcțiuni. Dacă memoria „brută”, vizuală, este mai vie la copii, în schimb memoria schematică și logică, se dezvoltă cu vârsta. Puterea de imaginație scade este drept, dar crește cea de judecată, care se îmbogățește prin experiența în cursul anilor. „*De aceia atât la popoarele cele mai puțin intelectuale, cum sunt oamenii primitivi, până la cele mai civilizate, bătrânii sunt acei cari conduc afacerile publice*”.

Bătrânul — observă autorul — nu mai poate alerga ca unul tânăr, el se hrănește mai puțin, rinichiul lui funcționează mai prost, iar la dânsul, sângele, trecând prin vine bolnave de arterioscleroză, udă slab țesuturile. În schimb, el este mai rezistent la infecțiuni, având dezvoltate în organismul său mijloace de apărare contra microbilor, iar reacțiunile sale în po-triva influențelor morbide sunt mai puțin zgomotoase. „*Fiecare vârstă reprezintă un complex de aptitudini, de calități și defecte*”.

Principiul diviziunei muncii, trebuie examinat deci și în raport cu vârsta. Există funcțiuni în cari se cere mai multă experiență, după cum sunt altele cari pretind un grad mai dezvoltat de inițiativă și imaginație. Pentru primele, vârsta de pensie urmează a fi mai îndepărtată.

Socotim că magistratura face parte din cea d'întâi categorie, cel puțin în ce privește pe judecătorii „*asizi*”.

Procurorul, judecătorul de instrucție, au nevoie de energie, inițiativă, imaginație, pe când la judecătorul de ședință se cer cunoștințe și calități pe cari el nu le poate dobândi decât după o lungă experiență. Primii ar putea fi trecuți la o anumită vârstă în cea de a doua categorie, pentru care numărul anilor nu are nici un inconvenient. Se exceptează, bine înțeles, împrejurările de boală și alte cauze de scăderi, cari ar urma să fie examinate pentru fiecare caz în parte.

Pe lângă acestea, credem că o lege care ar reduce simțitor limita de vârstă a magistraților dela Inalta Curte de Casație, este și anticonstituțională. Căci judecătorii fiind declarați inamovibili prin pactul nostru fundamental, ei nu se pot împiedica dela exercițiul funcțiunii lor, atâta vreme cât sunt în deplinătațea facultăților intelectuale și nu s'au făcut vinovați de abateri cari le compromit demnitatea.

Cum ar fi calificată o lege, de ex. care ar reduce limita de vârstă la 50 ani? Cu ajutorul acestei legi, care după câteva luni de aplicare ar urma să fie revocată, guvernul poate face adevărate ravagii în rândurile magistraturii independente, care tocmai din cauza acestei calități, poate deveni antipatică unor oameni politici pe cât de puternici și tot atât de puțin scrupuloși.

* * *

Mașina pentru descoperit minciunile inculpaților.—

Se povestea pe vremuri, nu fără nuanță de ironie, că un judecător de instrucție din București, instalase sub biroul său dela Palatul de justiție, o imensă bobină Rumkorff. Ambii poli ai bobinei, el îi punea în contact cu o mână și cealaltă a preveniturii, apoi se adresa acestuia:

— „Să știi că dacă vei spune minciuni, are să intre dracul în tine!”

Incepea interogatorul. Dacă prevenitul spunea lucruri neverosimile, judecătorul apăsa pe nevăzute un consulator și brrrrr... dracul intra în mincinos, care de groază sfârșea prin a mărturisi adevărul.

Am găsit totdeauna sistemul acesta destul de ingenios, căci în definitiv judecătorul obținea rezultatul dorit, fără a întrebuița vreo violență nepermisă. Se făcea astfel cel dintâi pas înainte spre transformarea sistemului empiric al instrucției în unul științific.

Judecătorul de instrucție din București a fost un precursor. Acum se anunța că un celebru savant american, d. *August Vollmer*, profesor de criminologie la Universitatea din Chicago, ar fi descoperit un aparat cu ajutorul căruia magistrații instructori își vor da perfect de bine seama dacă cei interogați de dânșii spun minciuni.

Se pare că atunci când cineva declară neadevăruri, presiunea lui sanguină se alterează și inima are bătăi neregulate, pe cari un *sphygmograf* le înregistrează. Aparatul profesorului Vollmer este bazat pe acest sistem. Punând-o în contact cu pulsul preveniturii, judecătorul va putea urmări pe cadranul mași-

nei îndepărtările acului de linia normală, în raport cu gradul alterării adevărului.

El își va putea zice: „Acum prevenitul spune o minciună „mare” ori una „mică” ori chiar „mijlocie”.

Aparatul acesta, încercat într'o afacere criminală, petrecută la stațiunea navală *Marele-lacuri*, ar fi dat rezultate admirabile, întrucât cu ajutorul lui, niște marinari cari omorâse un civil, au fost siliți să facă mărturisiri complete, deși la început tăgăduiau cu încăpăținare.

Un alt savant american, profesorul Cannon, a ținut nu de mult, la Paris, o conferință despre filosofia senzațiunilor, analizând influența stărei morale asupra stărei fizice a oamenilor. Aparatul lui Vollmer nu ar fi deci decât realizarea practică a acestei teorii.

Specialiștii francezi, fizicianul Kohn-Abrest și medicul legist Balthazard, sunt foarte sceptici în ce privește rezultatele sistemului nou american.

Fără a avea pregătirea savanților citați, în asemenea materie, oricine își poate da seama că la un individ cu o fire emotivă, implicat într'o crimă și adus înaintea judecătorului de instrucție, presiunea sanguină — implicit bătăile inimei — va suferi o serioasă alterare, chiar atunci când acea persoană ar mărturisi purul adevăr. Din potrivă, mincinosul cel mai pervers, dar deprins cu mrejele procedurii criminale, va putea spune minciuni în mod natural, fără a resimți vreo emoție. În asemenea cazuri *aparatul* ar arăta rezultatele pe dos.

Afară numai de cazul în care presiunea sanguină este de două feluri, sau mai exact de două calități, iar aparatul atât de sensibil încât să marcheze deosebit pe fiecare din ele: cea din simplă emoție și aceia pricinuită de minciuni.

Aceasta nu o putem crede, oricât ar veni invenția din țara minunilor.

Diurne. — Munca magistraților trebuie plătită cu salarii cari să le dea puțința unui trai omenesc, ținându-și prestigiul delicatei lor situații sociale și ferindu-i de tentații nesănătoase. În schimb însă, socotim că diferitele diurne trebuiesc desființate. Un ministru de justiție a încercat să o facă, dar nu a reușit. Totuși, credem că avea mare dreptate.

Judecătorul, atunci când își îndeplinește atribuțiile funcțiunii lui, primește salariul cuvenit. Ori, alte servicii el nu poate fi chemat să săvârșească. Atras de mirajul unor diurne grase și umblând după ele, un magistrat se poate înjosi. Iată de ce diurnele au ceva imoral.

Apoi, dacă magistratul îndeplinește serviciul acesta în timpul orelor de serviciu,—cum se întâmplă de cele mai adeseori, — el o face în detrimentul colegilor, cari trebuie să muncească în locul lui; dacă însă are un alt orariu, vine la slujbă obosit și nu mai este în măsură să îndeplinească cu destulă atenție delicata lui misiune.

În sfârșit, cum nu toți magistrații pot primi aceleași diurne, de ce să se facă această deosebire care nu ar trebui să existe între colegi?

Sumele convenite pentru diferite diurne dela alte ministere, atunci când concursul magistraților este indispensabil, ar trebui vărsate celui de justiție, care să procedeze la o repartitie echitabilă sub forma unui spor de salariu, la fel pentru toți magistrații de aceeași treaptă.

Altminteri se întâmplă cazuri ca următoarele două, pe care le cităm drept convingător exemplu.

Este rândul de ședință al unui judecător. Zi de civile, aglomerată, așa că nu se termină până la orele 7 seara. O comisie disciplinară cu *diurne* trebuie să lucreze însă în aceeași zi. Se trag sortii și iese tocmai judecătorul a cărui rând vine la ședință. El merge la comisia disciplinară, expediază afacerea în jumătate de oră și primind diurna convenită, este liber pentru restul zilei. În schimb, colegul care l'a înlocuit, la ședință, termină abia seara târziu și pleacă extenuat, fără nici o remunerație.

La un tribunal, aproape toți judecătorii aveau diferite comisii, afară de unul singur. Acesta din urmă a muncit atât de mult în locul colegilor săi, încât s'a îmbolnăvit grav.

Deci: salariu cât mai mare, diurne însă de loc, afară numai de cele necesitate pentru deplasări.

Recursul în Casație și contenciosul administrativ
D. Constantin Hamangiu, consilier la Inalta Curte de Casație și directorul *Pandectelor Române*, este un adevărat apostol propovăduitor al științei juridice în România, pe care o servește sub toate formele și prin diferite mijloace.

Unul dintre acestea consistă în a primi colaborarea tinerilor juriști muncitori și de talent, a căror nume este încă necunoscut editorilor. D-sa îi povățuește, îi stimulează, îi lansează, tot așa cum de mult a procedat și procedează venerabilul Director General al Soc. *Curierul Judiciar*.

Ca de obicei și de astă dată d-l Hamangiu a avut mâna fericită, adnotând două legi de importanță deosebită: cea a organizării Curții de Casație și a contenciosului administrativ, împreună cu doi harnici colaboratori ai „*Pandectelor*” d-nii George Iuliu și R. Hutschneker.

Desbaterile parlamentare, precum și tot ce s'a găsit în doctrină și jurisprudență relativ la fiecare articol din aceste legi, a fost adunat într'un volum de peste o mie pagini, îngrijit tipărite și prevăzut cu două table de materii alfabetice, amănunțit alcătuite.

Este o lucrare de valoare, care sporește *utilajul* necesar avocaților și magistraților, ușurându-le munca și cruțându-le timpul.

Astăzi, când atâția dintre noi nu au alt ideal afară de acela al satisfacțiilor materiale, este o fericire că se mai găsesc oameni cari își sacrifică munca și avutul pentru propășirea științei, a artei și literelor.

Când d. Hamangiu a făcut admirabilul gest de a sacrifica în acest întreit scop întregul lui avut, agonisit prin meritoasă muncă cinstită de o viață întreagă, s'au găsit unii oameni atât de mici la suflet față de măreția sacrificiului, încât nu le venea a crede în realitatea lui.

La Iași, în cel mai curat cerc de intelectuali, faptul — adus la cunoștință de ziare — se discuta elogios. Un mare critic literar, poate cel mai talentat pe care îl avem, spuse :

— „Pe mine nu mă surprinde gestul lui Hamangiu. L'am cunoscut de copil, am fost chiar coleg cu dânsul și sufletul lui era plin de cel mai generos avânt!”

Adevărat este că ziua bună se cunoaște de dimineață...

EUGEN PETIT,

Consilier la Curtea de Apel din Iași

20 Iunie, 1930.

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI SECȚIA I

Audiența de la 12 Martie 1930

Președinția D-lui I. STĂNESCU-BUZĂU, Consilier

Ioan Borcea cu Ecaterina Caia

Deciziunea civilă No. 135

Tutelă, Minor adoptat. Decesul adoptatorului în timpul minorității adoptatului. Mama naturală în viață. Dacă-i revine tutela sau Consiliul de familie urmează să-i institue minorului o tutelă dativă? Art. 344 și 345 c. civil.

Prin efectul adopțiunii, copilul adoptat trece sub puterea părintească a adoptatorului. În caz de deces al adoptatorului în timpul minorității adoptatului, urmează a se institui o tutelă aleasă de Consiliul de familie, chiar când mama naturală este în viață, deoarece mama naturală nu exercită puterea părintească asupra copilului său.

Curtea,

Având în vedere apelul făcut de profesorul Ioan Borcea cu domiciliul ales la avocatul A. I. Theodor din Buzău, locuind în București, str. Berzei No. 17, contra jurnalului No. 226 din 17 Ianuarie 1930, dat de d-l judecător tutelar al Tribunalului Buzău s. II-a asupra procesului verbal din 17 Ianuarie 1930, dresat de membrii Consiliului de familie al Casei def. Panait Borcea din Buzău, jurnal prin care s'a respins omologarea procesului verbal încheiat de membrii consiliului de familie arătat.

Având în vedere că din actele și lucrările aflate în dosarul cauzei se constată, că Panait Borcea a adoptat prin actul de adopție No. 2 din 15 Maiu 1926, un copil cu numele de Paul astăzi în vârstă de 10 ani și că în ziua de 26 Decembrie 1929, adoptatorul încetând din viață, iar pe urma sa rămânând avere mobilă și imobilă, mama defunctului, Ecaterina Borcea, a cerut înființarea de tutelă.

Tribunalul Buzău secția tutelară, prin procesul verbal No. 143 din 10 Ianuarie 1930, luând dispoziții de înființarea tutelei, a confirmat persoanele recomandate ca membrii în consiliul de familie și a fixat data de 17 Ianuarie 1930 pentru alegerea tutorelui.

Înainte de data sorocită pentru desemnarea tutorelui, Tribunalul tutelar, primește petiția înregistrată la No. 209 din 16 Ianuarie 1930, prin care Ecaterina Caia, în calitate de

mamă naturală a copilului Paul Borcea se opune la înființarea tutelei dative întrucât — susține dânsa — având puterea părintească, are și dreptul de ocrotirea copilului Paul și de administrația averii sale.

Ambele aceste cereri, atât cea de înființarea tutelei, cât și cea de respingere, venind în discuția consiliului de familie la data de 17 Ianuarie 1930, membrii acestui consiliu, prin procesul verbal din acea zi, după ce declără că acceptă însărcinarea de a face parte din Consiliul de familie, aleg ca tutore pe prof. I. Borcea și înlătură cererea mamei naturale, care-și dovedește această calitate.

Tribunalul tutelar însă, prin jurnalul No. 226 din 17 Ianuarie 1930, respinge omologarea acestui aviz al membrilor consiliului de familie, prin care prof. I. Borcea este ales tutore dativ și hotărăște că în speță nu este locul de a se înființa tutela, pentru motivul că trăește mama naturală a copilului și în acest caz mama naturală păstrându-și toate atribuțiile puterii părintești, Ecaterina Caia este aceea care are dreptul de a crește și educa copilul său Paul Borcea, cât și dreptul de a-i administra averea. În contra acestui jurnal, s'a făcut prezentul apel.

Având în vedere că chestiunea dedusă astfel în judecata acestei Curți, este aceea de a se ști dacă prin moartea tatălui adoptiv este cazul a se înființa tutela, atunci când mama naturală a minorului se găsește în viață, dacă adică tatăl adoptiv prin efectul adopțiunii are puterea părintească asupra adoptatului și ca consecință, dacă după moartea lui tutela se impune.

Având în vedere că adopțiunea în legiuirea noastră a fost creată, pe de o parte pentru consolarea celor ce n'au copii iar pe de alta ca o instituție de binefacere pentru copiii orfani sau pentru acei nenorociți copii ai căror părinți din cauza lipsei lor de mijloace se găsesc în imposibilitate de a-i crește și educa și că adopțiunea în sistemul legiuirii noastre are de scop de a fonda o familie cu legături tot așa de sacre ca și acele ale familiei firești, spre deosebire de Codul Napoleon după care adopțiunea nu este decât un contract solemn, care nu stabilește decât o înrudire fictivă între părțile contractante, adică între adoptator și adoptat, consacrand principiul că adoptatorul n'are puterea părintească asupra adoptatului.

Și ca o dovadă că așa este, e că legiuitorul nostru în materie de adopție a legiferat mai mult sub influența principiilor dreptului nostru vechi (astfel aproape toate dispozițiile din art. 309, 310 și 311 c. c. referitoare la condițiile adopțiunii sunt luate sau chiar reproduse întocmai după dispozițiile codurilor Calimach și Caragea) decât sub influența Codului Napoleon ale cărui dispoziții în această materie n'a înțeles să le adopte în întregime, ci dimpotrivă să le modifice adânc.

Intr'adevăr după dispozițiile codului nostru civil se pot adopta și copii minori, pe când după legea franceză o adopțiune nu poate avea loc înainte de majoratul adoptatului. Legiuitorul nostru admitând deci și adopția minorilor înseamnă, că s'a separat de principiile codului Napoleon, înțelegând astfel prin admiterea adopției minorilor să acorde adoptatului și puterea părintească.

Mai mult legiuitorul nostru a suprimat dispozițiile art. 345 din codul francez, text după care adoptatorul trebuie să fie îngrijit de persoana ce voește a adopta și să-i fi dat cele necesare timp de șase ani în timpul minorității sale. Suprimând condițiunea aceasta a probelor prealabile de afecțiune pentru validitatea unei adopții, este evident că legea noastră a înțeles să atribute adoptatorului puterea părintească asupra adoptatului, căci altfel n'ar avea nici un sens eliminarea menționatului text francez din legislația noastră a adopțiunii.

A nu admite această interpretare, ar însemna să se susțină, că adopțiunea după prevederile legii noastre este numai un

contract exclusiv utilitar, bazat pe succesiune, care nu modifică întru nimic condițiile persoanei adoptatului, ori, din dispozițiile art. 313, 314, 315 și 325 c. c., care sunt înscrise în cartea I-a a codului nostru civil, care tratează despre persoane, se constată dimpotrivă că dopția schimbă condiția persoanei adoptatului. Astfel hotărârea de adopție se înscrie în registrele actelor stărei civile ale domiciliului adoptatorului, adoptatul primind numele adoptatorului. Adoptatul are asupra averii adoptatorului aceleași drepturi ca și un copil legitim. Adopțiunea dă loc la impedimente la căsătorie, ea mai dă naștere la obligația alimentară între adoptator și adoptat etc. Dispoziții de unde rezultă că legiuitorul nostru a înțeles, ca să considere copilul adoptiv ca făcând parte din familia adoptatorului.

Încă o probă că legiuitorul nostru s'a îndepărtat de principiile codului Napoleon în această materie, este că adopțiunea copiilor naturali nu este prohibită de legislația noastră, pe când codul francez prin dispozițiile art. 346 și urm. pronunță prohibiția.

Ca o dovadă că în sistemul legislației noastre adoptatul este considerat ca fiul firesc al adoptatorului, este că omorul săvârșit de adoptat asupra adoptatorului este calificat și pedepsit de lege ca părintucidere (art. 229 c. p.). Tot astfel conform art. 243 c. p. faptele prevăzute de art. 238, 239, 240 și 241 c. p. se pedepsesc cu aceeași penalitate gravă, fie că au fost săvârșite în contra părinților legitimi, fie că au fost săvârșite în contra părinților adoptivi. De asemenea pe baza legăturilor de familie pe care legiuitorul nostru a înțeles să le creeze între adoptator și adoptat furtul prevăzut de art. 307 c. p. săvârșit de un copil adoptiv în dauna adoptatorului nu se pedepsește, după cum nu se pedepsește nici faptul adoptatorului sau adoptatului de a se ascunde reciproc unul pe altul, în cazul când unul din ei ar fi comis o crimă. Dispoziții din care iarăși rezultă în mod logic, că legiuitorul asemănând pe copiii adoptivi copiilor legitimi, a înțeles să acorde adoptatorului și puterea părintească asupra adoptatului.

Considerând că dacă art. 313 c. c. prevede dispoziția, că cel adoptat va rămânea în familia sa firească, din această dispoziție nu se poate trage nici un argument deciziv în sensul că legiuitorul nostru a înțeles să n'acorde adoptatorului exercițiul puterii părintești asupra adoptatului, întrucât acest text se conciliază în totul cu toate dispozițiile legiuitorului nostru în materie de adopție, înțelesul lui fiind că puterea părintească pe care o are adoptatorul asupra adoptatului, nu-l lipsește pe adoptat și de drepturile familiei părinților săi firești. Adoptatul adică rămânând în familia sa firească, intră deopotrivă și în familia adoptatorului, creindu-i-se situația privilegiată de a se bucura deopotrivă de dreptul de succesiune în ambele familii.

Considerând că dacă după codul nostru actual adoptatorul are puterea părintească asupra adoptatului, în schimb mama naturală n'are dreptul de uzufruct legal asupra averii copilului său minor, drept care se știe este un accesoriu esențial al puterii părintești, iar argumentul hotărâtor că legea n'a înțeles să-i acorde mamei naturale acest drept, este textul art. 338 c. c. din termenii căruia reese, că dreptul de folosință legală se poate exercita în timpul căsătoriei și după desfacerea căsătoriei, prin urmare în afară de căsătorie nici tatăl nici mama, n'au drept de uzufruct legal asupra averii copiilor lor.

Considerând că dacă s'ar admite și în favoarea mamelor naturale dreptul de folosință legală, folosință care are drept temei puterea părintească, pe lângă că li s'ar crea mamelor naturale o situație mai privilegiată decât mamelor legitime — de oarece în această ipoteză mamele naturale ar avea plenitudinea drepturilor de administrare a averii personale a copiilor lor, pe când drepturile mamelor legitime la admi-

nistrația bunurilor minorilor sunt îngrădite și supuse la garanții — dar prin admiterea acestui drept de uzufruct legal și pentru mamele naturale s'ar lovi și în instituția căsătoriei legitime și s'ar încuraja legăturile ilegiteime, ceea ce n'a putut fi în spiritul și în intenția legiuitorului.

Considerând dar că adoptatul Paul Borcea intrând în familia adoptatorului Panait Borcea și acesta având drept de putere părintească asupra copilului adoptiv, iar adoptatorul murind, ne găsim în cazul articolelor 344 și 355 c. c., texte în baza cărora în cauză urmează a se institui tutela asupra averii rămase pe urma defunctului Panait Borcea și a se desemna un tutore dativ, pe care membrii casei defunctului P. Borcea prin procesul verbal din 17 Ianuarie 1930 l-au și desemnat.

Că așa fiind, Curtea pentru motivele arătate, urmează a admite apelul, a reformă procesul verbal No. 226 din 17 Ianuarie 1930, dat de Tribunalul Buzău Secția Tutelară și prin consecință a omologă avizul consiliului de familie din 17 Ianuarie 1930, prin care s'a desemnat cu tutore dativ Prof. I. Borcea.

Pentru aceste motive, redactate de d-l consilier D. Tomița, Curtea admite apelul făcut de Ion Borcea, în contra procesului verbal cu No. 226 din 17 Ianuarie 1930 al Tribunalului Buzău.

Reformează în totul zisul proces verbal.

Constată că în cauză este cazul a se înființa tutela asupra averii rămase în urma defunctului Panait Borcea și omologă avizul Consiliului de familie din 17 Ianuarie 1930, prin care s'a desemnat ca tutore dativ, profesorul Ion Borcea.

(ss) I. Stănescu-Buzău, D. Tomița, C. Cătuneanu.

NOTA. — Chestiunea de drept pe care Curtea a fost chemată s'o rezolve în legătură cu faptele deduse în judecata ei, este relativă la situațiunea creată copilului natural, a cărui mamă este încă în viață, prin efectul adopțiunei, din punctul de vedere al raporturilor de familie, în special cu privire la exercițiul puterii părintești. Oricare ar fi soluțiunea care s'ar admite în această privință, chestiunea nu poate fi examinată numai în cadrul restrâns al speței cuprinse în decizia de mai sus, ci și sub aspectul general al efectelor pe care le are adopțiunea asupra legăturilor existente între adoptat și familia sa firească sau de origină.

Principiul care trebuie să ne călăuzească, în rezolvarea acestei probleme, este că adopțiunea constituie o ficțiune juridică destinată să procure iluziunea unei paternități artificiale acelora care nu mai pot spera să se bucure de o paternitate reală. Acest principiu a fost consfințit de legiuitorul nostru în articolul 313 cod. civ., care prevede că adoptatul rămâne în familia sa firească. De aici urmează, pe de o parte, că adopțiunea n'are de efect ca să schimbe situațiunea juridică a celui adoptat în familia sa de origină, ci să adauge pe lângă drepturile și îndatoririle pe care le are în calitate de membru al familiei sale firești, și unele drepturi și îndatoriri față de adoptator. Pe de altă parte, fiind dat caracterul fictiv al adopțiunei, această instituțiune cu substrat contractual nu poate da naștere la alte consecințe și efecte decât acelea pe care însuși legiuitorul i le atribuie.

Adopțiunea crează între adoptat și adoptator, raporturi analoage cu cele care rezultă din paternitatea și filiațiunea propriu zise, fără însă a fi identice. Astfel art. 312 din codul civil și 5 din legea numelui prevăd că adoptatul va adăoga la numele lui patronimic, numele de familie al adoptatorului. Art. 313 stabilește impedimente de căsătorie între adoptator și adoptat; art. 314 stabilește între ei obligațiunea reciprocă de alimente și art. 315 c. civ. recunoaște un drept de succesiune în favoarea adoptatului asupra moștenirii adoptatorului.

Enumerarea făcută de legiuitor cu privire la efectele civile ale adopțiunei are un caracter limitativ; de aici rezultă că nici puterea părintească nici tutela exercitată de către tatăl căsătorit sau părintele rămas în viață, nu trec prin efectul adopțiunei asupra adoptatorului.

Părerea care atribuie adopțiunei efecte restrânse, este conformă cu soluțiunea consfințită de dreptul roman în ultima fază a evoluțiunei sale postclasice. În adevăr, în epoca anterioară lui Justinian, adoptatul ieșea din familia sa originară rupând legătura de agnațiune cu pierderea drepturilor atașate de calitatea de agnat și intra în familia adoptatorului, căzând sub puterea părintească a acestuia, lua numele lui și devenea agnatul și chiar cognatul agnaților adoptatorului. Cu alte cuvinte, din punctul de vedere civil, adoptatul devenea strein față de familia sa de origină. Justinian a transformat în mod radical efectele adopțiunei, căci alături de adopția plină care deși producea efectele adopțiunei de odinioară, avea totuși loc numai în două cazuri, el a creat *adopția minus plena*, care lasă pe adoptat în familia sa originară și-i conferă numai un drept de succesiune *ab intestat* față de adoptator (1).

Din această sumară schiță istorică rezultă fără îndoială posibilă că principiul consfințit în Codul civil francez și reprodus în art. 313 din Codul nostru, după care adoptatorul rămâne în familia sa originară, unde și conservă toate drepturile sale, nu constituie o inovațiune din partea legiuitorului modern, ci n'a făcut decât să continue și să mențină tradiția dreptului roman.

Așa fiind, care sunt argumentele de text și de principiu care ar putea să justifice soluțiunea admisă prin decizia mai sus reprodusă, care pretinde că ar exista o diferență de concepțiune în ce privește natura și efectele adopțiunei între legislațiunea noastră și cea franceză și prin urmare „adopțiunea în sistemul legislațiunei noastre are de scop de a fonda o familie cu legături tot așa de sacre ca și acele ale familiei firești, spre deosebire de Codul Napoleon, după care, adopțiunea nu este decât un contract solemn, care nu stabilește decât o înrudire fictivă între părțile contractante”.

1) Girard, Manuel élémentaire de droit romain, p. 181 și 182.

În sprijinul soluțiunii date, Curtea invoacă în primul loc faptul că legiuitorul nostru a suprimat dispoziția art. 346 alin. 1 din Codul francez, care prevede că adopțiunea nu poate avea loc înainte de majoritatea adoptatului, de unde urmează că în dreptul nostru se pot adopta și copii minori, ceea ce atrage după sine puterea părintească în favoarea adoptatorului.

Raționamentul Curții nu ni se pare întemeiat, întrucât legiuitorul nostru, atunci când se ocupă de organizarea și reglementarea puterii părintești, nu prevede că în caz de adopție, părinții firești ai copilului adoptat ar pierde puterea părintească care ar trece asupra adoptatorului.

În Franța, înainte de legea din 1923, deși adopțiunea nu se putea face decât la majoritatea adoptatului, totuși art. 345 din Codul francez nu admitea ca această facultate de a adopta să poată fi exercitată decât în cazul când adoptatorul a dovedit afecțiunea sa față de adoptat, dând acestuia în timpul minorității și în interval de 6 ani cel puțin, îngrijiri continue, care să constituie o manifestare neîndoelnică a unui sentiment sincer și persistent. Or este incontestabil că sub imperiul articolului susmenționat, continuitatea îngrijirilor și a relațiilor de afecțiune părintească care trebuia să existe între părțile interesate înainte de adopțiune, nu implică de loc trecerea puterii părintești asupra adoptatorului. Pe de altă parte, legea din 1923 consfințind prin art. 352 cod. civ., astfel cum a fost modificat prin această lege, posibilitatea adopțiunii minorilor, a recunoscut prin o dispoziție expresă în favoarea adoptatorului, dreptul de a exercita puterea părintească, prin derogare de la principiul stabilit în aliniatul 1 al aceluiaș articol că adoptatul rămâne în familia sa de origine unde și păstrează toate drepturile și rămâne supus la toate îndatoririle. Legiuitorul francez din 1923 a considerat, cu drept cuvânt, că adopțiunea minorului n'ar corespunde menirii sale dacă adoptatorul n'ar avea exercitiul puterii părintești care să-i permită a crește și îngriji pe cel adoptat ca și pe propriu său copil.

Dar această atribuire a puterii părintești are un caracter strict personal căci puterea părintească revine de plin drept părinților și ascendenților firești ai adoptatului, în cazul când adoptatorul moare înainte de majoritatea adoptatului, sau în caz de interdicțiune a adoptatorului ori de disparițiune a acestuia constatată judecătorește.

Rezultă din cele expuse că a fost necesară o dispoziție expresă de lege pentru ca facultatea de adopțiune a minorilor să atragă atribuirea puterii părintești în favoarea adoptatorului.

Din faptul relevat de Curte, că legiuitorul nostru a suprimat art. 345 din codul francez, care prevede obligațiunea pentru adoptator de a îngriji de persoana ce voește a adopta în timpul minorității acesteia, nu rezultă în mod necesar că legea noastră ar

fi înțeles să atribue adoptatorului puterea părintească asupra adoptatului. Această eliminare a textului francez care a fost suprimat și în Franța prin legea de la 1923, se explică și se justifică prin considerațiunea că legiuitorul nu este chemat să reglementeze cestiuni de ordin sufletesc care intră în sfera de apreciere discreționară a instanței judecătorești asupra oportunității adopțiunii (art. 320 cod. civ.).

Deasemenea nu se poate trage un argument în sprijinul soluțiunii date de Curte, din articolele 313, 314, 315 și 323 cod. civ., întrucât pe de o parte aceste texte sunt reproduse ad litteram după articolele corespunzătoare din Codul francez, 348, 349, 350 și 359 astfel cum sunt formulate înainte de legea din 1923, când în mod incontestabil puterea părintească nu trecea asupra adoptatorului. Pe de altă parte, din cuprinsul acestor dispozițiuni legale nu rezultă cum zice Curtea „că legiuitorul nostru a înțeles să considere copilul adoptiv ca făcând parte din familia adoptatorului”, ci numai că a consfințit anumite efecte limitativ enumerate în raporturile dintre adoptator și adoptat și rezultând din legătura de adopțiune stabilită între ei. Nu există nici o conexitate între aceste efecte ale adopțiunii și transmisiunea puterii părintești asupra adoptatorului, ceea ce evidențiază prin faptul că atunci când adoptatul este major, nu poate fi vorba de o dobândire a puterii părintești din partea adoptatorului, pe când efectele prevăzute de lege se produc.

Argumentațiunea Curții, bazată pe o pretinsă deosebire între legislațiunea noastră care permite adopțiunea copiilor naturali și cea franceză care o prohibă, este neconcludentă și inexactă.

Este neconcludentă întrucât din faptul că adopțiunea copiilor naturali este permisă sau prohibită, nu se poate deduce nici un argument pro sau contra transmiterii puterii părintești asupra adoptatorului.

Este inexactă, căci nu există în Codul civil francez ca și în Codul nostru de altmintrelea, nici un text care să interzică adopțiunea copiilor naturali.

Este adevărat că s'a susținut în doctrina franceză că o asemenea prohibițiune ar rezulta virtual din regimul legal al copiilor naturali puși într-o condițiune de inferioritate, care n'ar putea fi înlăturată decât prin legitimațiunea lor rezultând din căsătoria părinților lor. Dar dacă în primele timpuri Casația franceză a variat în ce privește soluțiunea dată acestei cestiuni, nu-i mai puțin adevărat, că dela 1846 până în prezent, ea s'a pronunțat în sensul validității adopțiunii, (2) și această jurisprudență este aprobată de majoritatea autorilor (3).

2) Decisia din 1 Aprilie 1846, în *Sirey*, 1846 I, 273, din 18 Mai 1868, în *Sirey*, 1868, I, 338; din 13 Iunie 1882, în *Sirey*, 1884., 1, 211.

3) *Aubry et Rau*, t. IX, p. 556, nota 17; *Laurent*, t. IV, no. 205 și urm.; *Baudry—Lacantinerie et Chéneaux*, ediția a 2-a, t. IV, Des personnes, no. 35 și 36; *Colin et Capitant*, t. I, p. 318; *Planiol et Ripert*, t. II, p. 856 și urm.

În sensul unei complete asimilări între filiațiunea adoptivă și cea legitimă, Curtea mai invoacă diferite dispozițiuni din Codul penal, din care rezultă că anumite fapte penale și în special omorul se pedepsesc cu aceeași pedeapsă, fie că au fost săvârșite contra părinților legitimi, fie contra părinților adoptivi.

Nici argumentul tras din aceste dispozițiuni legale, nu este concludent deoarece textele citate se găsesc identice în Codul penal francez (art. 299 și 312). De altminterlea asimilarea filiațiunei naturale sau legitime cu cea adoptivă, din punctul de vedere al omorului, calificat ca un paricid în ambele cazuri, este considerată în doctrină ca o soluțiune regretabilă și inadmisibilă (4).

Pentru a înlătura argumentul peremptoriu care rezultă din art. 313 cod. civ., în sprijinul părerei că puterea părintească nu trece asupra adoptatorului, Curtea de apel interpretează acest text în sensul că puterea părintească pe care o are adoptatorul asupra adoptatului, nu-l lipsește pe adoptat și de drepturile familiei părinților ei firești⁵.

Argumentând în acest mod, Curtea ia ca premisă a raționamentului său tocmai ideea care este în discuție, dându-i interpretarea a cărei temeinicie trebuia dovedită; pe de altă parte, inversează rolul paternității legitime în raport cu paternitatea fictivă, rezultând din adopțiune, întrucât în repartitia prerogativelor și drepturilor între paternitatea firească și cea fictivă, se dă precădere acesteia din urmă, nesocotindu-se principiul fundamental consfințit de art. 313 care menține pe adoptat în familia sa de origină, unde și păstrează toate drepturile și îndatoririle, restricțiunile aduse acestui principiu, fiind considerate de legiuitor ca având un caracter excepțional și deci efectele atribuite de lege, adopțiunei sunt de strictă interpretare.

Este adevărat că modul de a vedea admis de Curte, a fost susținut cu multă erudiție de savantul jurisconsult Degré, într'o monografie publicată în *Dreptul* din 1873 și reprodușă în *Scrieri juridice*, vol. I, p. 108 și urm., ale cărei argumente fundamentale au inspirat motivarea deciziei; dar interpretarea restrictivă dată de Degré articolului 313 cod. civ. în sensul că se referă numai la obligațiunea „pentru adoptat de a cere pentru căsătoria sa, consimțământul părinților săi firești”, o considerăm ca contrarie atât textului categoric și general al legii cât și spiritului adopțiunei care este o instituțiune excepțională bazată pe o ficțiune.

Argumentul de ordin istoric, invocat de Degré și bazat pe articolele 247 și 248 din Codul Calimach pe de o parte și pe art. 11 partea IV, cap. V din Codul Caragea, pe de alta, nu poate avea vreo înrăurire asupra interpretării textelor Codului civil, întrucât,

conform art. 1912 din Cod, vechile legiuiri sunt abrogate ca isvoare de drept în tot ce nu este conform regulilor Codului civil; or materia adopției fiind reglementată de codul civil, textele din cod nu pot fi complotate cu dispozițiuni din vechiul drept care ar schimba cu totul caracterul și spiritul instituțiunei. În adevăr, prin art. 247 din Codul Calimach se stabilește principiul că „între înfiitori și înfiați, cum și între urmașii acestora, se păzesc driturile întocmai ca între cei din naștere legiuiri părinți și fii”. Prin urmare, pe când Codul Calimach identifică în totul situațiunea juridică a copilului adoptat față de adoptator, cu aceea a copilului legitim față de părintele său, și pe cale de consecință decid că „înfiitorul tată dobândește puterea părintească asupra înfiitului, Codul civil consfințește un alt principiu fundamental și anume că adoptatul rămâne în familia sa firească unde își conservă toate drepturile și îndatoririle.

În sensul că puterea părintească nu trece asupra adoptatorului, este marea majoritate a doctrinei noastre (5), jurisprudența cea mai recentă pare a se fixa în acelaș sens.

Dacă apreciem soluțiunea dată de Curte, nu din punctul de vedere al dreptului pozitiv ci de lege ferenda, este incontestabil că trecerea puterii părintești asupra adoptatorului este mai rațională și mai echitabilă fiindcă corespunde mai bine menirii adopțiunei în organizarea familiei. În adevăr, rațiunea de a fi a acestei instituțiuni este nu numai de a atribui adoptatului drepturi patrimoniale, dar de a stabili o legătură sufletească identică cu cea creată de natură între părinte și copilul său; or acest scop nu s'ar putea atinge în mod eficacedacă cel ce adoptă n'ar avea posibilitatea să exercite atributele puterii părintești și astfel să îngrijască și să crească pe adoptat ca pe propriul său copil.

* * *

În legătură cu problema efectelor adopțiunei, Curtea a fost chemată să se pronunțe și asupra cestiunei dacă prezența mamei naturale a adoptatului minor nu constituie o piedică legală pentru înființarea unei tutele aleasă de consiliul de familie, în urma morții adoptatorului.

Curtea rezolvă cestiunea în sens negativ; nici din acest punct de vedere nu putem aproba soluțiunea dată. În adevăr, rezultă din art. 337 cod. civ. că mama naturală are dreptul de corecțiune asupra copiilor legalmente recunoscuți, ceea ce implică în mod necesar, dreptul de gardă și educațiune, adică exercițiul puterii părintești în ce privește persoana copiilor. În mod firesc și logic, autoritatea părintească derivă din faptul procreațiunei și constituie în concepțiunea modernă, un complex de îndatoriri în sarcina

4) *Garraud*, *Traité théorique et pratique de Droit pénal français*, ediția II-a, text t. IV, no. 1595.

5) *Alexandresco*, t. II, partea II-a, pagino 512 și urm. *Cantacuzino*, *Elemente*, pagina 209.

părinților față de acei cărora le-au dat nașterea. Nu este nici un motiv binecuvântat care să justifice scutirea părinților naturali de îndeplinirea acestei sarcini.

Soluțiunea aceasta se impune cu atât mai mult la noi, cu cât rezultă din art. 652 cod. civ., că legiuitorul a înțeles să asimileze copiii naturali cu cei legitimi față de mama lor și de rudele ei.

ALEX. CERBAN.

Prof. de Drept civil la Facultatea din București

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI S. III-a

Audiența de la 8 Martie 1930

Președenția d-lui A. LERESCU

Soc. în nume colectiv „I. Wexler & M. Bernstein“,
cu Aurel Waschitz

Deciziunea civilă No. 133

Secuestru asigurator. Dacă se poate sechestra de către creditorii personali ai asociatului averea Societății. Sensul expresiunii „orice parte“ din art. 86 c. com. Art. 78 c. com. Dacă se pot sechestra asigurator părțile cuvenite asociaților într-o societate în nume colectiv. Art. 416 paragr. 5 și art. 618 pr. civ.

1) *Creditorii personali ai asociaților nu pot, în timpul duratei societății, să-și exercite drepturile lor de cât numai asupra părții din beneficiile cuvenite asociaților după bilanțul social, iar dacă societatea este dizolvată asupra părții ce le-ar veni din lichidațiune, fără a putea urmări însăși bunurile societății, chiar când aceasta nu ar mai avea alți asociați în afară de debitorii personali ai creditorului urmăritor, întrucât acestea nu aparțin asociaților, ci unei alte ființe juridice, societatea.*

2) *Prin expresiunea „orice parte“ întrebuițată de legiuitor în al doilea alineat al art. 86 c. com., nu se înțelege însăși averea societății, întrucât aceasta nu poate constitui „o parte“ a asociatului, ci partea ce se va cuveni fiecărui asociat din averea societății, ceea ce nu se poate ști într-o societate în nume colectiv decât în momentul lichidațiunii, cum și partea din beneficii cuvenită fiecărui asociat după bilanț, părți care pot fi poprite mai înainte de a fi întocmit bilanțul ori făcută lichidațiunea și care, cu toate că legiuitorul întrebuițează termenul generic „sechestra“ nu pot, într-o societate în nume colectiv, să fie sechestrate asigurator.*

S'au ascultat d-l avocat Carol Spiegler Fronda din partea societății apelante și d-l avocat Adrian Dumitrescu din partea intimatului.

Curtea,

Asupra apelului făcut, prin petițiunea înreg. la No. 11609 din 31 Iulie 1929, de către societatea în nume colectiv „I. Wexler și M. Bernstein“, cu sediul în București, strada Șelari No. 5, în contra sentinței cu No. 416 din 1929 a Tribunalului Ilfov secția Notariat, prin care s'a respins ca nefondată contestațiunea făcută de numita societate în contra procesului verbal de sechestru asigurator dresat la 26 Iunie 1929 de portărelul Ioan Panov.

Având în vedere actele și lucrările din dosar, cum și concluziunile orale ale părților.

Având în vedere că din toate acestea se stabilește în fapt următoarele :

La 11 Iunie 1929, prin jurnalul cu No. 9212, în urma cerei intimatului Aurel Waschitz, se încuviințează de Tribunalul Ilfov secția Notariat, înființarea unui sechestru asigurator pe orice avere mobilă aparținând debitorilor Iulius Wexler și Moritz Bernstein, comercianți, domiciliati în București, str. Șelari No. 5, până la concurența sumei de 297.500 lei, spre despăgubirea numitului intimat.

La 26 Iunie 1929, în executarea acestui jurnal, prin procesul verbal dresat de portărelul Ioan Panov se înființează sechestru asigurator asupra mai multor mărfuri aflate în magazinul din str. Șelari No. 5, averea societății apelante, iar la 1 Iulie 1929 se introduce de către societatea apelantă „I. Wexler și M. Bernstein“, înaintea Tribunalului contestațiune în contra acestui proces-verbal de sechestru, care fiindu-i respinsă ca nefondată prin sentința cu No. 416 din 1929, prin apelul introdus de numita societate în contra acestei sentințe, este dedusă în judecata acestei Curți.

Având în vedere că, atât înaintea primei instanțe, cât și prin motivele de apel, societatea apelantă susține că greșit s'a sechestrat averea societății, întrucât sechestrul asigurator a fost încuviințat de tribunal asupra averii debitorilor I. Wexler și M. Bernstein, iar nu asupra averii societății apelante „I. Wexler și M. Bernstein“.

Având în vedere că intimatul, deși recunoaște că averea sechestrată este a societății, susține, totuși, că este în drept să o sechestreze, întrucât: 1) datoria pentru asigurarea căreia s'a încuviințat sechestrul asigurator este, de fapt, a societății, iar nu a celor doi debitori Wexler și Bernstein și 2) că, chiar dacă datoria ar fi a acestora, cum ei sunt singurii componenți ai societății în nume colectiv „Wexler și Bernstein“, poate urmări averea societății, aceasta nefiind, de fapt, decât averea lor.

În ce privește prima obiecțiune a intimatului.

Având în vedere că întrucât din sentința cu No. 404 din 1929 a Tribunalului Ilfov s. I c. c., pe baza căreia s'a încuviințat sechestrul asigurator se constată că, nu societatea „I. Wexler și M. Bernstein“, ci numai I. Wexler și M. Bernstein, personali, au fost obligați să plătească intimatului, în mod solidar, suma de 297.500 lei și întrucât, tot asupra averii personale a acestora, iar nu asupra averii societății, a fost cerut sechestrul asigurator de către intimat și i-a fost încuviințat de către tribunal, această primă obiecțiune că datoria pentru asigurarea căreia s'a încuviințat sechestrul asigurator este a societății și deci poate urmări averea aceasta, este neîntemeiată, fiind contrazisă de actele din dosar.

În ce privește cea de a doua obiecțiune a intimatului că întrucât singurii componenți ai societății în nume colectiv „I. Wexler și M. Bernstein“ sunt debitorii săi Wexler și Bernstein, pe baza jurnalului tribunalului care ordonă sechestrarea averii acestora, poate sechestra și averea societății, aceasta nefiind, de fapt, decât averea debitorilor săi, din moment ce aceștia singuri sunt componenții ei.

Considerând că societățile comerciale constituind, potrivit art. 78 al. ultim c. com., o persoană juridică distinctă de aceia a asociaților, ca o consecință logică a acestui principiu, ele au un patrimoniu propriu, distinct de patrimoniile personale ale asociaților, care formează gajul exclusiv al creditorilor societății, asupra căruia aceștia au un adevărat drept de preferință față de creditorii personali ai asociaților care, potrivit art. 86 c. com., nu pot, în timpul duratei societății să-și exercite drepturile lor decât numai asupra părții din beneficiile cuvenite asociatului după bilanțul social, iar dacă societatea este dizolvată asupra părții ce i-ar veni din lichidațiune, fără a putea urmări însăși bunurile societății, întrucât acestea nu aparțin asociaților, ci unei alte ființe juridice, societatea.

Că, deși prin cel de al doilea alineat al art. 86 c. com. se prevede că creditorii particulari ai asociatului pot, cu toate acestea, să sechestreze „orice parte” a asociatului, aceasta nu însemnează că creditorii particulari ai asociatului ar putea, în timpul duratei societății să sechestreze însăși averea societății, întrucât aceasta nu poate constitui „o parte” a asociatului, prin expresiunea „orice parte” întrebuițată de legiuitor în acest alineat, neînțelegându-se decât partea ce se va cuveni fiecărui asociat din averea societății, ceiace nu se poate ști într-o societate în nume colectiv decât în momentul lichidațiunii, cum și partea din beneficiu cuvenită fiecărui asociat după bilanș, părți care, potrivit acestui alineat pot fi propriete mai înainte de a fi întocmit bilanșul ori făcută lichidațiunea și care, cu toate că legiuitorul întrebuițează termenul generic „sechestra”, nu pot, în tot cazul, într-o societate în nume colectiv, să fie sechestrate asigurător, întrucât, în ce privește suma ce s'ar cuveni asociatului ca beneficiu, cum și în cazul când quota-parte cuvenită acestuia din fondul social în urma lichidațiunii ar consista tot într-o sumă de bani, aceste sume de bani aflându-se în mâna unei terțe persoane — societatea, — ele nu pot să fie decât poprite, iar în cazul când quota-parte cuvenită asociatului din fondul social în urma lichidațiunii, ar putea consista în alte bunuri mișcătoare, năputându-se ști mai înainte de lichidațiune cari anume vor fi acele bunuri cari vor constitui quota asociatului debitor, ceiace este necesar să se știe în materie de sechestr, procesul-verbal ce constată înființarea lui trebuind să cuprindă, între altele, potrivit art. 416, par. 5 și 618 pr. civ. și descrierea obiectelor puse sub sechestr.

Că, faptul că, în speță, societatea apelantă nu se compune decât din cei doi debitori ai creditorului sechestrant nu îl poate îndreptăți pe acesta să urmărească pentru plata datorriilor acestora, averea societății, din moment ce, drepturile asociaților și în acest caz nu sunt altele decât să incaseze dividendele și să participe eventual la partajul activului rămas în urma dizolvării, fără să aibă vreun drept asupra însăși bunurilor care, în tot timpul duratei societății, aparțin numai acesteia și nu pot fi urmărite decât de creditorii săi.

Că apelul fiind astfel fondat, urmează să fie admis, reformându-se sentința apelată, admitându-se contestațiunea și anulându-se procesul verbal de sechestr.

Având în vedere și cererea de cheltueli de judecată, apreciind, le fixează la 2000 lei.

Pentru aceste motive, redactate de d-l consilier Ștefan P. Mihăileanu, admite apelul, etc.

(ss) A. Lerescu, Ch. Alimănescu, Ștefan P. Mihăileanu.

NOTA. — Chestiunea soluționată de Curtea de Apel din București s'a discutat destul de des înaintea instanțelor judiciare.

Dintre toate hotărârile pronunțate și publicate, nici una însă nu a analizat în mod mai complex și într-o formă mai elegantă problema decât aceea ce adnotăm.

Constatarea ce o facem își are explicația sa. Ea poartă pecetia apreciatului magistrat ce a redactat-o.

Ceia ce determină repunerea în discuție a acestei probleme din partea imprișinaților este forma sub care se prezintă art. 86 c. com. prin care se prevede că: creditorii particulari ai asociatului nu pot în timpul duratei societății să-și exercite drepturile lor decât numai asupra părții din beneficiile cuvenite asociatului după bilanșul social, iar dacă

societatea este dizolvată asupra părții ce i-ar veni din lichidare.

Cu toate acestea ei pot sechestra orice parte și în societățile în comandită pe acțiuni și anonime, pot sechestra și chiar vinde părțile sau acțiunile debitorilor lor.

Analiza sumară și superficială a lui ar părea că duce la concluzia admiterii urmăririi părților asociatului într-o societate în nume colectiv, întrucât prin el se acordă creditorilor personali dreptul de a sechestra orice parte a debitorului lor.

Această concluzie ar fi prea pripită și nefundată, căci în contra admiterii sale se opun principiile și dispozițiunile clare relative la societăți, cuprinse atât în codul de comerț cât și în acel civil, care în baza art. 1531 c. civ. se aplică și în materie comercială dacă nu sunt contrare legilor și uzurilor comerciale.

În sistemul nostru legislativ, toate societățile comerciale sunt persoane juridice. Prin alcătuirea unei societăți ia ființă o nouă persoană, care nu are nimic de comun cu asociații și constituie un *ens tertium* față de aceștia.

Precizează această situație juridică în mod categoric art. 78 al. II c. com. în baza căruia, societățile constituiesc în raport cu cei de al treilea o persoană juridică distinctă de aceea a asociaților.

Formula întrebuițată de legiuitorul nostru este diferită de aceea cuprinsă în articolul corespunzător italian 77 c. com. prin care se prevede că: „le società costituiscono, rispetto ai terzi, *enti collettivi* distinti delle persone dei soci”.

Expresiunea „enti collettivi” ca și alte argumente trase din dispozițiunile cuprinse în art. 474, 1491 c. civ., 85 și 110 c. com., au îndrituit pe unii comercialiști italieni și mai ales pe cunoscutul profesor dela Genova *Ulisse Manara*, să susțină că în Italia nici societățile comerciale nu ar constitui persoane distincte de acele ale asociaților (1).

Părerea acestora a rămas însă izolată marea majoritate a doctrinei îmbrățișând o soluție contrarie.

A fortiori opinia lor nu poate avea nici un răsunet la noi față de textul clar și precis al articolului citat.

Ori, dacă societatea constituie o personalitate juridică distinctă de aceea a asociaților, se impune a se deduce toate consecințele ce-i sunt inerente.

1) *Manara Ulisse*, Trattato teor. prat. delle società, t. II, p. I, No. 351 și urm.: Idem, La pretesa personalità giuridica delle società etc. Riv. di dir. com., 1911, I, 1059; Idem, Ancora delle conseguenze della dottrina che fa delle società commerciali altrettante persone giuridiche, Riv. di dir. com., 1916, II, 869; Idem, In qual libro del Codice di com. debbano collocarsi le società e le assoc. com., Riv. dir. com., 1925, I, 386; Idem, Pretesa soc. anon. con un solo azionista, Foro it., 1926, I, 947 și urm.

Ea trebuie considerată că se manifestă din punct de vedere juridic ca un subiect de drepturi, având o voință ce și-o exercită prin organele sale reprezentative și un patrimoniu propriu.

Atributul esențial și primordial al personalității e însă acela al existenței unui patrimoniu propriu, ce-i aparține în mod exclusiv.

Fondul format din aporturile asociaților și exploatarea obiectului social nu este proprietatea tovarășilor, ci a societății.

Mizele asociaților au eșit din patrimoniile lor respective și au intrat în acel al societății. Ele nu mai formează gajul creditorilor personali ai acestora chiar dacă titlul lor ar fi anterior constituirii societății.

Patrimoniul social servă drept garanție pentru acoperirea creditorilor sociali. Aceia ce au tratat cu societatea nu au a se teme de nici o concurență a creditorilor personali.

Numai, în caz de dizolvare și lichidare a societății, asociații au dreptul de a-și împărți între ei aceea ce va mai rămâne de pe urma acestor operații. Partea ce le va fi atribuită va putea fi urmărită de creditorii personali.

În timpul duratei societății, asociații nu au dreptul decât la încasarea beneficiilor realizate și distribuite sub forma de dividende.

Dacă aceasta este situația din punct de vedere juridic, s'ar putea ca în timpul duratei societății un creditor personal al unui asociat să urmărească bunurile sociale?

E cert că nu.

Ei nu vor putea urmări un bun determinat din fondul social, nici totalitatea elementelor sale componente sub orice formă s'ar prezenta acestea, mobilă sau imobilă, fiindcă ele aparțin unei alte persoane, societății și nu asociaților.

La aceiași soluție se oprese și acei ce neagă personalitatea juridică a societăților, ce nu admit „le mythe de la personnalité juridique“.

Bunurile sociale formează o proprietate colectivă. Masa lor nu aparține unei persoane morale distincte, ci tuturor membrilor colectivității.

Elementele ce o compun constituie un bloc autonom și sunt sustrate regimului proprietății individuale. Ele sunt supuse unui *statut special*. Prin reuniunea și exploatarea lor trebuie să se realizeze scopul urmărit de colectivitate. Nu sunt valabile și nu produc efecte juridice asupra lor decât actele întreprinse în vederea înfiripării țelului comun.

Bunurile comune sunt deci sustrate actelor săvârșite de asociați în interesul lor pur personal. Aceștia nu le-ar putea vinde sau ipoteca, nici chiar parțial, căci ar însemna să le distragă dela destinația ce le e imprimată. Cu alte cuvinte reîntrebuințând sugestiva și uzitata formulă „*Sociaux par leur destination, les biens ne sauraient recevoir*

qu'une impulsion sociale, alors même que le groupement dont ils relèvent ne constitue pas une personnalité juridique“.

Realizarea scopului comun trebuie respectată nu numai de asociați, ci și de terții întrucât angajamentul luat de coproprietari de a compune grupul de bunuri și a le asigura funcționarea s'a încorporat lor, a devenit o sarcină reală opozabilă tuturor.

Ea e valabilă *erga omnes* datorită împrejurării că a fost indicată prin statutele sociale și adusă la cunoștința publicului prin publicitate, după Thaller (2), grație voinței legiuitorului manifestată în diferitele dispozițiuni ale codului civil relative la societăți, după Manara (3).

În afară de aceasta, creditorii personali nu ar putea urmări un bun anumit determinat din fondul social, fiindcă nu s'ar putea pretinde că aceasta ar aparține debitorului lor.

Numai la dizolvarea societății, cu ocazia lichidării, se va putea vedea care sunt bunurile ce cad în lotul său. Iși dă oricine seama că, aceasta fiind situația, o urmărire și o vânzare forțată a unui bun anumit nu ar da nici un rezultat practic.

Cine ar avea curajul să se prezinte la licitație pentru a deveni adjudecatarul unui obiect, care nu se știe de va cădea vreodată în lotul celui urmărit? Desigur că nimeni.

Aceștia nu ar putea urmări și vinde, nici în bloc, partea debitorului lor în toate bunurile sociale, cu alți termeni partea lui socială.

O atare vânzare nu ar fi valabilă și opozabilă societății.

Adjudecatarul ar trebui să se substituie în societate în toate drepturile și obligațiile asociatului urmărit. Ori această substituție nu s'ar putea face decât cu consimțământul celorlalți tovarăși, căci titlul de asociat e personal și nu poate fi transmis unei alte persoane.

S'ar impune deci, ca în prealabil, creditorii personali să pretindă lichidarea drepturilor pe cari le are în societate debitorul urmărit.

În acest scop s'ar părea că ei ar putea recurge la dispozițiunile art. 1825 cod. civ. (2205 c. civ. fr.), conform cărora, partea indiviză a unui coerede în imobilele unei succesiuni nu poate fi pusă în vânzare de către creditorii săi personali înaintea împărțelei sau a licitațiunei ce pot provoca creditorii, dacă ar găsi de cuviință și care sunt aplicabile oricărei stări de comunitate de bunuri

Ei însă nu se bucură de acest drept. Creditorii particulari în calitate de „ayants cause“ ai debito-

2) Thaller—Perceyrou, Tr. elem. de dr. com. No. 289—290 p. 216 și urm.

3) Manara, Delle società e delle associazioni com. t. II, p. I No. 387 p. 221—222.

rului asociat trebuie să respecte clauza pactului social prin care se determină durata societății (4).

În acest sens se poate deduce, după Manara un argument și din dispozițiunea cuprinsă în art. 1724 c. civ. it. (1518 c. civ. rom.; 1860 codul civil francez), în baza căreia asociatul ce nu este și administrator, nu poate vinde, nici obligă lucrurile, chiar mobile, ale societății.

Prin această măsură legiuitorul nu a voit să recunoască existența societăților ca persoane juridice distincte ale asociaților.

Contrariu. El a plecat dela principiul că, bunurile sociale aparțin în comun asociaților. Dacă s'ar fi aplicat normele dela indiviziune, ar fi însemnat ca, fiecare asociat să aibe dreptul de a dispune de partea lui. Pentru a se împiedica această posibilitate legiuitorul a introdus o restricție principiului de drept comun, aceea consacrată prin menționatul articol.

Intrucât soțul nu se bucură de facultatea de a înstrăina sau ipoteca obiectele ce fac parte din fondul social, nici creditorii săi personali nu pot ajunge la un atare rezultat, pe calea unei executări silite, fiindcă în acest fel dispozițiunea legală ar deveni cu desăvârșire iluzorie și s'ar recunoaște acestora mai multe drepturi decât debitorului lor.

Însăși redacțiunea art. 1724 c. civ. it. (1518 cod, civil român; 1860 c. civ. fr.) învederează acest lucru.

Textul prevede că asociatul „*non puo ni alienare, ni obligare questi beni*”.

Ce însemnează că nu poate să oblige bunurile sociale, dacă nu că acestea sunt sustrate urmării lor.

În principiu, oricine este obligat personal, este ținut de a-și îndeplini îndatoririle cu toate bunurile sale (1949 c. civ. it.; 1718 cod civil român; 2092 cod civil francez). Patrimoniul său constituie garanția creditorilor personali.

În cazul existenței unei societăți, asociatul îndatorindu-se față de terți nu poate obliga bunurile sale aduse ca aport social, întrucât fondul social este sustras garanției creditorilor personali (5).

Soluția îmbrățișată de legiuitor nu e decât aplicarea principiului adoptat de el în materie de locațiune prin art. 1441 c. civ. rom. (1743 c. civ. fr.).

Contractele prin care un proprietar dispune de folosința temporară a bunurilor sale, sunt opozabile tuturor achizitorilor lor cu titlu particular.

Acel ce a dat cu chirie sau arendat un lucru, nu poate ca, prin actele sale ulterioare, să modifice sau

să desființeze drepturile locatarului asupra obiectului închiriat.

În aceeași situație se găsește un asociat ce a adus un aport într-o societate, laja de ceilalți asociați (6).

Aceleași motive, ce se invoacă pentru a se stabili imposibilitatea de urmărire a fondului social, servă ca argumente pentru a se dovedi că, nu e permis a se administra un sechestru asigurător din partea creditorilor personali ai asociaților asupra bunurilor mobile ale societății.

Conform dispozițiilor procedurii civile un sechestru asigurător nu se poate înființa decât asupra averii mobile a debitorului urmărit.

Rezultă aceasta din cuprinsul art. 406 și urm. și 650 și urm. proc. civ., fie că bunurile se găsesc în posesia debitorului, fie că sunt deținute de o terță persoană. Ori bunurile mobile ce constituiesc fondul comun aparțin societății în timpul duratei acesteia și nu asociaților. Nu se poate ști dacă la sfârșitul societății, după lichidare acestea vor mai exista și cui vor fi atribuite. Deci nici o măsură de asigurare nu se poate lua cu privire la ele. În plus cu ocazia aplicării unui sechestru chiar asigurător trebuie să se drezeze un proces verbal în care să se enumere obiectele urmărite.

În baza art. 416 proc. civ., relativ la urmărirea averii mobile ce se află în posesia debitorului, agentul judecătoresc formează un proces verbal care trebuie să cuprindă numărul și calitățile lor pe cât se va putea.

De asemenea prin art. 418 proc. civ. se stabilește că obiectele descrise în procesul verbal se vor petchi sau se vor pune sub custodia unei persoane. Ele nu vor putea fi înstrăinate nici chiar ridicate. Deplasarea lor nu s'ar putea face decât cu autorizația judecătorului care a încuviințat urmărirea.

Aceste dispozițiuni și formalități sunt aplicabile și sechestrului asigurător. Art. 612 și 618 proc. civ. înlătură orice dubiu din acest punct de vedere.

Rezultă însă din totalul dispozițiilor relative la societăți și în special din art. 1505, 1506, 1517 al. 2 c. civ. și 119 c. com., că un asociat nu se poate servi de capitalurile sau lucrurile aparținând societății, în interesul sau personal sau să facă ca acesta să treacă înaintea celui social.

Acesta nu ar putea să le distragă dela realizarea rolului și scopului urmărit prin constituirea societății. El nu ar avea dreptul să împiedice ca ele să-și îndeplinească menirea ce le-a fost dată. Orice fapt al său, ce ar aduce societății un prejudiciu, îi va angaja responsabilitatea față de aceasta.

4) Thaller—Percey, Tr. élém. de dr. com. No. 299 p. 223 Aubry et Rau, Cours de dr. civ. t. IV, § 381 bis; Cf. Cas. fr. 22 Janv. 1901, D., 1901, 2, 278.

5) Manara Ulisse, Delle società o delle associazioni commerciali, t. II, p. I, No. 381 pag. 199.

6) Planiol—Ripert, Tr. élém. de dr. civ. T. III, No. 2002; Thaller, op. cit. No. 298; Thiry, Des rapports existents dans les soc. civ. entre les asoc. et les tiers, Revue Critique, 1859 p. 438; Mongin, Revue critique, 1890 p. 700; Saleilles, Histoire de la commandite, Ann. de dr. com. 1897 p. 46.

Creditorul personal al asociatului nu se poate bucura de mai multe drepturi decât acesta. Ori printr'un sechestrul asigurător s'ar paraliza posibilitatea societății de a mai da bunurilor sociale destinația impusă prin contractul social. Acest lucru nu este admisibil. Atât cât societatea durează nu s'ar putea împiedica ca ea să dispună de patrimoniul său cum voește.

Un sechestrul asigurător nu s'ar concepe nici din alt punct de vedere. Ce caracter prezintă dreptul unui asociat într'o societate?

El precizează art. 474 c. civ.: „sunt mobile prin determinarea legii obligațiunile și acțiunile ce au de obiect sume exigibile sau efecte mobiliare, acțiunile sau interesele în companii de finanțe, de comerț sau de industrie, chiar și când capitalul acestor companii constă în imobile.

Prin aducerea aporturilor în societate soțul, ce conferă proprietatea unui bun, încetează de a fi proprietarul său. El pierde dreptul de restituire în natură a mizei sale. Dreptul său real se transformă într'unul de credit condițional. Ceiace va rămâne după lichidare se va împărți între toți asociații proporțional cu cota lor socială.

Bunurile aparținând societății, drepturile asociaților față de aceasta, sunt reprezentate prin *titluri de natură mobilă incorporată*.

Aceste titluri constituie față de societate, *durante societate*, și chiar în timpul lichidării drepturi de creanță (specială), după marea majoritate a doctrinarilor (7).

Această părere este susținută și de acei ce neagă existența personalității juridice a societăților.

Acel însă care a scos mai bine în relief această situație e cunoscutul civilist Planiol. Dată fiind forma lapidară și completă a expunerii sale nu ne putem reține de a o reproduce.

Din momentul în care asociatul este considerat ca posedând două patrimonii distincte rezultă de la sine, că se stabilesc între ele raporturi de creanțe și obligațiuni ce există între două persoane deosebite.

Astfel dreptul său de a încasa beneficiile distribuite e considerat, din ce în ce mai mult în practică, ca o creanță de un gen particular, existând contra societății.

De asemenea, ceea ce se numește partea sa (acțiunile sau interes), figurează în același timp în patrimoniul său și în cel social, este o valoare reprezentativă a părții sale reale.

Trebue să vedem în această valoare un drept de proprietate? Nu! Va fi într'o zi un drept de proprietate când societatea se va dizolva și când foștii asociați își vor împărți activul. *Dar pentru moment nu e decât o creanță.* — Asociatul sau autrul său a debursat o sumă a cedat un bun oarecare pentru formarea societății. Restituirea acestei valori e datorată de societate la lichidarea societății. Ea poate să se facă în natură sau în numerar. Patrimoniul personal e creditor al societății (8).

Dreptul asociatului fiind după părerea dominantă o simplă creanță (o creanță specială) contra societății, se poate efectua numai o poprire asupra sa din partea creditorilor personali, în mâinile reprezentanților acesteia, în conformitate cu dispozițiunile art. 455 și urm. *proc. civ.*

Dacă la această soluție ne conduc principiile de drept și analiza articolelor din codica civilă și comercială s'ar putea pretinde înlăturarea ei în baza art. 85 c. com.?

Introdus-a oare legiuitorul prin acest articol vreo inovație derogatorie?

Răspunsul nu poate fi decât negativ.

Art. 85 în trăsăturile sale generale nu e decât o reeditare a art. 85 c. com. it.

Prin art. 85 c. com. it. se prevede că: i creditorii particulari del socio non possono anche durante la società valere i loro diritti che sulla parte degli utili spettanti al socio secondo il bilancio sociale, e sciolta la società, sulla quota ad esso spettante nella liquidazione.

Possono però far *sequestrare* tale quota, e nelle società in accomandita per azioni ed anonime possono sequestrare ed anche vendere le quote o le azioni spettanti al loro debitore.

Din lucrările preparatorii ale codului comercial italian și în special din raportul lui Corsi rezultă că, acest din urmă aliniat a fost introdus pentru a se acorda creditorilor personali o garanție în plus.

Posibilitatea acordată creditorilor particulari, de a-și valorifica drepturile lor asupra cotei cvenite asociatului la lichidare, e o speranță ce poate fi făcută iluzorie prin diverse procedee.

Societatea poate dura ani de zile. Creditorul trebue să aștepte acest interval pentru a-și exercita drepturile acordate de legiuitor. În acest răstimp asociatul poate să cedeze altora beneficiile sociale și cota ce i se va cuveni din lichidare.

Pentru a se înlătura acest inconvenient a trebuit să se acorde dreptul creditorilor de a-și lua măsuri de asigurare.

În ce constau aceste măsuri de asigurare?

7) *Vivante*, Tr. di dir. com. t. II, no. 304 p. 16; *Marghieri*, Delle società e delle assoc. com. no. 92 p. 104.

Cp. *Aubry-Rau*, Cours de dr. civ. t. IV, 432 p. 705; Cas. fr. 23 Jan. 1810, S., 60, 543; Idem 30 Nov. 1864 S. I, 503, Ap. Montpellier, 4 Janv. 1855, S., 53, 2, 266.

8) *Planiol-Ripert*, op. cit. t. I, no. 2259 p. 725; *Lyon-Caen*, Notă sub Ap. Paris, 10 Août 1882, S., 82, 2, 25.

Ce se înțelege prin dreptul de a sechestra recunoscut de legiuitor prin art. 85? Care sunt formele sub care se va aplica acest sechestrul?

Cuvântul de „*sequestro*“ din textul italian nu trebuie luat în sensul în care e întrebuințat de legiuitorul nostru atunci când se ocupă de *sechestrul asigurător*. Forma sub care va aplica acest sechestrul, după doctrinarii italieni va fi următoarea:

În cazul în care va fi chestiunea de o societate pe cote se va interzice societății de a-și da consimțământul său la schimbarea titularului (art. 79 c. com. it.; 80 c. com. rom.), de a plăti beneficiile asociatului și de a-i restitui cota ce-i va aparține la sfârșitul lichidării sociale (9).

Nu s'ar putea recurge prin urmare la formalitatea sechestrului conservator. O arată categoric Vivante.

„I loro diritto di esecuzione non puo farsi valere che nell'eventualo diritto di credito del socio, a titolo di dividendo o di divisione sociale, quale spetta ad ogni creditore sui crediti condizionali del suo debitore, ma, lo ripetono, i beni mobili e immobili dela societa sono intangibili dai creditori particolari del socio, ciò che non accadrebbe se egli ne avesse la comproprietà.

La formula della legge vigente tronca ogni rapporto tra i creditori particolari dei soci e il patrimonio sociale, essi non possono toccarlo, ancorche non vi siano creditori sociali, se lo molestasero con sequestre, pignoramenti la societa potrebbe farle annullare, il che significa che i beni mobile e imobile son esclusiva proprietà sociale (10).

Art. 85 nu e deci decât o aplicare a art. 77 c. com. (78 c. com. rom.) care recunoaște personalitatea juridică a societăților.

Este drept că art. 86 al. II c. com. rom. cuprinde o formulă deosebită de aceea a modelului său italian: cu toate acestea ei pot sechestra ori-ce parte, iar în societățile în comandită pe acțiuni și anonime pot sechestra și chiar vinde părțile sau acțiunile debitorului lor.

Ar părea aplicându-se *ad litteram* textul legal că ar fi admisibilă sechestrarea ori-cărei părți cuvenite unui asociat într'o societate în nume colectiv, chiar în timpul duratei acesteia și nu numai a aceleia ce i s'ar atribui cu ocazia lichidării.

Soluția ar fi eronată. Mica diferență de text dintre articolul italian și cel român e datorată fără îndoială unei greșite traduceri a celui dintâi. Nu rezultă de nicăeri că legiuitorul nostru să fi voit să se îndepărteze de cel italian relativ la această chestiune.

Prin urmare și la noi nu se poate sechestra de cât partea cuvenită asociatului de pe urma lichidării iar prin sechestrul nu trebuie să se înțeleagă de cât o poprire efectuată în mâinile reprezentanților societății.

Imposibilitatea creditorilor personali de a-și valorifica drepturile asupra patrimoniului social este prevăzută de toate legislațiile.

Nu ne vom ocupa de cât de două dintre ele, de aceea germană și elvețiană.

În Germania majoritatea doctrinarilor nu consideră societățile în nume colectiv „*offene Handelsgesellschaft*“, ca persoane juridice (11).

Cu toate acestea un asociat nu poate face ce vrea cu partea sa din societate.

Conform art. 747 c. civ. german ori-ce coindivizar se bucură de dreptul de a dispune de coproprietatea sa.

„*Jeder Theilhaber kann über seiner Antheil verfügen*“.

Această dispoziție nu se aplică însă în materie de societăți.

Prin art. 717 c. civ. s'a introdus o derogare de la norma comună.

De și bunurile aparțin asociaților, ele nu se confundă cu patrimoniile lor, fiindcă sunt consacrate unui scop social anumit și supuse regimului juridic cunoscut sub denumirea de „*gesamte Hand*“.

Ele formează un patrimoniu separat „*ein Sondergut*“. Asociaților li s'a ridicat dreptul de a dispune de obiectele aduse ca aport social și posibilitatea de a pretinde împărțirea fondului social:

„*Ein Gesellschafter kann nicht über seinen Antheil an dem Gesellschaftsvermögen und an den einzelnen dazu gehörenden gegeständen verfügen; er ist nicht berechtigt Theilung zu verlangen*“.

În aceeași situație juridică se găsește și creditorii săi personali. Aceștia nu vor putea proceda la executarea forțată a părții debitorului lor din patrimoniu social. În timpul duratei societății ei nu au posibilitatea de a-și valorifica drepturile lor de cât asupra beneficiilor distribuite. Ei au de asemenea dreptul de a ataca partea cuvenită debitorului lor în urma lichidării societății. (12).

11) *Staub-Pinner*, H. G. B., I. p. 599; *Cosack*, Lehrbuch des Handelsrechts t. III, p. 1; *Goldschmidt*, Alte und neue Formen den Handelsgesellschaft (1892) S. 14 fg.; *Crome*, System des deutschen bürgerlichen Rechts, II (1902) S. 969; *O. Mayer*, Die juristische Person und ihre Verwertbarkeit in öffentlichem Recht, S. 57.

Contra: *Wieland*, Handelsrecht, I, 396 și urm.; *Kohler*, Die offene Handelsgesellschaft als juristische Person, Zeitschrift für das Gesamte Handelsrecht, 1913, 456; *Lenz*, Juristische Wochenschrift, 1925, 735.

12) *Staub-Pinner*, H. G. B., t. I, § 135, Ann. 8, p. 724; *Cosack*, op. cit. t. IV, p. 20.

9) *Navarrini-Fagella*, Delle societa e delle assoc. com. p. 122, nota 3; *Gianzana*, Del sequestro giudiziario e conservativo no. 146; *Lessona*, nel Digesto italiano, voce Sequestro, no. 96.

10) *Vivante*, op. cit., t. II no. 304.

În Elveția, conform codului obligațiunilor din 30 Martie 1911, societățile în nume colectiv înregistrate sunt considerate ca persoane juridice.

Constituind unități distincte de acele ale asociațiilor se poate deduce cu foarte multă ușurință care este, în principiu, situația creditorilor sociali.

Averea socială formează un tot separat de patrimoniile asociațiilor. Creditorii personali ai acestora nu ar putea avea nici un drept asupra sa. De aceea legiuitorul a stabilit prin art. 569 că aceștia nu au posibilitatea de a urmări bunurile, creanțele sau drepturile cuprinse în activul social, nici de a lua vre-o garanție sau măsură de asigurare asupra lor.

Ei nu au posibilitatea de a-și exercita drepturile lor de cât asupra :

1) intereselor, onorariilor sau beneficiilor distribuite asociațiilor, căci toate acestea constituie creanțe față de societate.

2) părților atribuite asociațiilor după dizolvarea societății cu ocazia lichidării sale. Creditorii nu pot însă pretinde dizolvarea de cât în cazurile stabilite de legiuitor.

3) nudei proprietate a bunurilor a căror folosință numai a fost adusă de asociat ea aport în societate (13).

Fără îndoială că sub imperiul legislației noastre, ca și a celei italiene, situația creditorilor personali ai unui asociat nu e tocmai favorabilă. Pentru a putea urmări partea cuvenită debitorului lor, ei sunt nevoiți să aștepte dizolvarea societății, chiar dacă au devenit creditori înaintea constituirii sale.

Pentru a se înlătura acest inconvenient, în Germania s'a introdus art. 135 c. com.

În baza sa creditorul personal al unui asociat, care, după o încercare de a proceda fără succes, în ultimele șase luni, la o executare silită asupra averii mobiliare a debitorului său, a obținut, pe baza unui titlu definitiv, dreptul de a urmări partea ce va reveni asociatului după lichidarea avutului social, va putea să ceară dizolvarea societății înainte de sfârșitul exercițiului comercial în curs, indiferent dacă durata acesteia este sau nu determinată.

În acest fel ei vor putea stabili partea cuvenită debitorului lor și a-și realiza drepturile lor de creditori personali.

Pentru a înlătura dizolvarea societății ceilalți asociați pot conform art. 141 c. com. bazându-se pe o hotărâre luată de ei, să declare creditorului că ei vor continua singuri afacerile sociale.

În acest caz debitorul este exclus din societate iar drepturile sale sociale sunt lichidate.

13) V. *Rosset*, Manuel de droit fédéral des obligations, t. II, p. 53, no. 38; *Becker*, Kommentar zum schweizerischen Zivilgesetzbuch Obligationenrecht, p. 48; *Fick-Porret*, Das schweizerische Obligationenrecht.

„Macht ein Privat gläubiger eines Gesellschafters von dem ihm nach § 135 zustehenden Rechte Gebrauch, so können die übrigen Gesellschafter auf Grund eines von ihnen gefassten Beschlusses dem Gläubiger erklären, das die Gesellschaft unter ihnen vorbestehen solle. In diesem Falle scheidet der betreffende Gesellschafter mit dem Ende des Geschäftsjahrs aus der Gesellschaft aus.

Inspirându-se din legislația germană (14), codul elvețian al obligațiunilor a adoptat aceeași dispoziție cu o singură deosebire. Societatea sau ceilalți asociați au facultatea de a împiedica dizolvarea achitând pe creditorul particular al asociatului debitor.

În virtutea dispozițiilor legale creditorii personali se pot găsi în fața uneia din următoarele trei situațiuni :

1. Societatea poate fi dizolvată și lichidată. Partea cuvenită asociatului reintrând în patrimoniul său personal va fi urmărită de creditorii săi.

2. Societatea sau coasociații pentru a înlătura dizolvarea vor putea achita pe creditorul urmăritor.

3. Asociații vor putea exclude pe coasociatul lor în baza articolului 577 al. I-iu. Cu această ocazie se va lichida partea sa în societate. Ea va deveni gajul comun al creditorilor săi personali și va fi urmărită de aceștia.

D. GALEȘESCU-PYK

Profesor la Facultatea de Drept din Cernăuți

A apărut :

CURS DE DREPT ȘI PROCEDURĂ PENALĂ de D-1 V. *Dongoroz*, cuprinzând noțiuni asupra întregii materii a dreptului și proc. penale, cu aplicațiuni speciale la funcționarii publici.

În depozit la Librăria „Curierul Judiciar“ S. A. Lei 200

A apărut :

— PROCEDURA PENALĂ, după ultima doctrină și jurisprudență, având anexe : Regulamentul de Ad-ție publică pentru funcționarea Curților cu jurați, Formular de chestiunile la jurați asupra complicității, Tablou sinoptic de ședință a Curții cu jurați, Legea p. permanentizarea camerei de punere sub acuzare din București, însoțită și de un INDICE alfabetic care înlesnește cercetările, de N. *Jac Constantinescu*, Președinte la Curtea de Apel București. Prețul 130 lei.

A apărut: în Editura *Curierului Judiciar*, DREPT PENAL partea specială, vol. I, partea I, cuprinzând noțiuni generale și infracțiuni contra siguranței exterioare a statului (art. 66—75 cod penal), de Vintilă *Dongoroz*. Prețul 180 lei.

14) Projet de code civil suisse, Droit de obligations, Message du Conseil fédéral à l'assemblée fédérale, p. 39.